

S A Ž E T A K

X. Međunarodnog andragoškog simpozija

Terme Tuhelj, 25. – 27. svibnja 2022.

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

S A Ž E T A K

X. Međunarodnog andragoškog simpozija

Terme Tuhelj, 25. – 27. svibnja 2022.

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

ESF projekt Promocija cjeloživotnog učenja faza II.
Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Nakladnik:

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
Garićgradska ulica 18, 10 000 Zagreb, Hrvatska
+385 1 62 74 666
ured@asoo.hr
www.asoo.hr

Za Agenciju za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih:
Mile Živčić, ravnatelj

Uredili:

Gordana Bošković,
Centar za stručno obrazovanje, Crna Gora

Nemeth Balasz,
Izvršni odbor Europske asocijacije za obrazovanje odraslih, Mađarska

Davorka Schmidt,
voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja

Marija Peterfaj i Majda Jelenčić,
više stručne savjetnice iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Mario Vučić,
pomoćnik ravnatelja za razvoj sustava obrazovanja odraslih iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Ksenija Banović,
viša stručna savjetnica za promociju obrazovanja iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Dragana Štrkalj,
viša stručna savjetnica za programe obrazovanja odraslih iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Silvana Kotlar Dadić,
viša stručna savjetnica za programe obrazovanja odraslih iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Heidi Cipriš Madunić,
viša stručna savjetnica za poljoprivredu, prehranu i veterinu iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Vedrana Šimunić Rod,
viša stručna savjetnica za ekonomiju, trgovinu i poslovnu administraciju iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Danijela Pustahija Musulin,
viša stručna savjetnica za modu, tekstil i kožu iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Mateja Mandić,
viša stručna savjetnica za razvoj standarda zanimanja i standarda kvalifikacija iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Irena Kos Kukec,
viša stručna savjetnica za kemiju, grafičke i audiovizualne tehnologije iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Kristina Miklaužić Černicki,
viša stručna savjetnica za promet i logistiku iz Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Lektura i korektura: **VICTORIA CC**, obrt za prevođenje i ostale usluge, vl. Vjekoslav Čulo
Grafičko oblikovanje: **Studio Kuća**
Tisak: **NARODNE NOVINE** d.d.
Naklada: 230 primjeraka

Zagreb, studenoga 2022.

Izrada sažetka sufinancirana je iz ESF projekta Promocija cjeloživotnog učenja faza II
Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Sadržaj

X. Međunarodni andragoški simpozij. 5

Vijesti iz Agencije
Mile Živčić, ravnatelj Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih 7

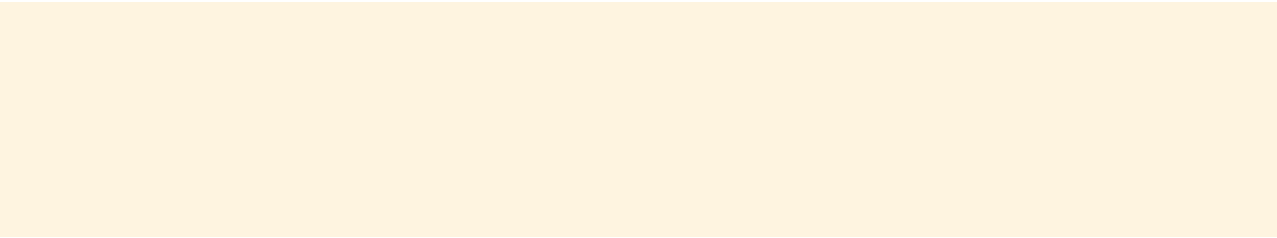
Inovativno planiranje u osnovnom obrazovanju odraslih uz pomoć Erasmus projekata
Gordana Bošković, dipl. andragoginja i samostalna savjetnica za obrazovanje odraslih iz Centra za stručno obrazovanje
Crna Gora te EPAL koordinatrica za Crnu Goru 9

Pozicija obrazovanja odraslih unutar aktualnih EU politika i mikrokvalifikacija u EU
Nemeth Balasz, izv. prof. cjeloživotnoga učenja s Fakulteta za obrazovanje odraslih Sveučilišta u Pečuhu, član Izvršnog
odbora Europske asocijacije za obrazovanje odraslih, Mađarska 11

Zakon o obrazovanju odraslih i akcijski plan implementacije
Davorka Schmidt, voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja 13

Praktična provedba vaučera u obrazovanju odraslih
Marija Peterfaj i Majda Jelenčić, više stručne savjetnice iz Odjela za profesionalno usmjeravanje i obrazovanje Hrvatskog
zavoda za zapošljavanje 17

Radionice: Izrada standarda kvalifikacija za potrebe obrazovanja odraslih i planiranje i programiranje u obrazovanju
odraslih 21

X. Međunarodni andragoški simpozij

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih ove je godine, **od 25. do 27. svibnja 2022.**, organizirala **X. Međunarodni andragoški simpozij u Termama Tuhelj**. Simpozij je organiziran u okviru ESF-ova projekta **Promocija cjeloživotnog učenja faza II**, Element 2: Jačanje kompetencija obrazovnog osoblja u ustanovama za obrazovanje odraslih.

Ovogodišnji simpozij, kao i svi prethodni, bio je usmjeren na aktualne teme vezane uz obrazovanje odraslih. Istaknuti stručnjaci za obrazovanje odraslih na međunarodnoj i nacionalnoj razini informirali su sudionike o novostima u području obrazovanja odraslih, prenijeli im svoja iskustva iz prakse i na taj način sudionicima omogućili stjecanje novih andragoških znanja i vještina s ciljem daljnjeg unaprjeđenja sustava obrazovanja odraslih.

Glavna tema simpozija bila je **Planiranje i programiranje u obrazovanju odraslih**. Nakon uvodnoga obraćanja Mile Živčića, ravnatelja Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Ivana Pilko, načelnica Sektora za srednjoškolski odgoj i obrazovanje i obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja, službeno je otvorila ovogodišnji simpozij. Plenarno izlaganje održala je Gordana Bošković, dipl. andragoginja i samostalna savjetnica za obrazovanje odraslih iz Centra za stručno obrazovanje Crna Gora te EPALE koordinatorica za Crnu Goru, na temu **Inovativno planiranje u osnovnom obrazovanju odraslih uz pomoć Erasmus projekata**. Sudionici simpozija imali su priliku čuti i plenarno izlaganje Balasza Nemetha, izv. prof. cjeloživotnoga učenja s Fakulteta za obrazovanje odraslih Sveučilišta u Pečuhu, te člana Izvršnoga odbora Europske asocijacije za obrazovanje odraslih (EAEA) i EPALE ambasadora. Prof. Balasz govorio je o **Poziciji obrazovanja odraslih unutar aktualnih EU politika i mikrokvifikacija u EU**. Marija Peterfaj i Majda Jelenčić, više stručne savjetnice iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, predstavile su **Praktičnu provedbu vaučera u obrazovanju odraslih**, dok je Davorka Schmidt, voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja, predstavila novitete u **Zakonu o obrazovanju odraslih**.

Tijekom Simpozija organizirane su i radionice za jačanje kapaciteta ciljanih skupina i donositelja odluka za provedbu postupaka izrade standarda kvalifikacija u sustavu obrazovanja odraslih, s ciljem povećanja kvalitete, planiranja i izrade programa obrazovanja odraslih, a u skladu s novom metodologijom u području obrazovanja odraslih. Radionice s temom **Izrada standarda kvalifikacija za potrebe obrazovanja odraslih i planiranje i programiranje u obrazovanju odraslih** vodile su djelatnice Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih: Kristina Miklaužić Černicki, viša stručna savjetnica za promet i logistiku; Irena Kos Kukec, viša stručna savjetnica za kemiju, grafičke i audiovizualne tehnologije; Danijela Pustahija Musulin, viša stručna savjetnica za modu, tekstil i kožu; Mateja Mandić, viša stručna savjetnica za razvoj standarda zanimanja i standarda kvalifikacija; Vedrana Šimunić

Rod, viša stručna savjetnica za ekonomiju, trgovinu i poslovnu administraciju; Heidi Cipriš Madunić, viša stručna savjetnica za poljoprivredu, prehranu i veterinu te Silvana Kotlar Dadić i Dragana Štrkalj, više stručne savjetnice za programe obrazovanja odraslih.

Jubilarni simpozij je okupio 230 sudionika kojima se ovim putem zahvaljujemo na iskazanom interesu i aktivnom sudjelovanju.

Galeriju fotografija sa Simpozija i prezentacije održanih izlaganja možete pogledati na službenoj web stranici Tjedna cjeloživotnog učenja: www.cjelozivotno-ucenje.hr.

Svečanost otvaranja X. Međunarodnog andragoškog simpozija

Ivana Pilko, načelnica Sektora za srednjoškolski odgoj i obrazovanje i obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja

Vijesti iz Agencije

Mile Živčić

ravnatelj Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

U uvodnome izlaganju te kroz najavu budućih aktivnosti, ravnatelj Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO) Mile Živčić naglasio je tri ključne aktivnosti u budućem razdoblju: izradu inovativnih programa obrazovanja odraslih, daljnji razvoj uspostave sustava osiguranja kvalitete u obrazovanju odraslih te snažnu promociju obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja.

Prema podacima iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO), a u vezi s programima obrazovanja odraslih, s datumom 25. svibnja 2022. upisano je 292 standarda zanimanja te 62 standarda kvalifikacija; 13 standarda kvalifikacija ih je u fazi upisa u Registar, a 31 u različitim fazama vrednovanja. Također, preko 130 kurikuluma je u izradi.

ASOO je 2021. izradio nacrt modela osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih kroz Europski socijalni fond (ESF), projekt *Razvoj sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih*. Što se tiče istraživanja, unutarnjeg i vanjskog vrednovanja ustanova za obrazovanje odraslih, ravnatelj Živčić informirao je skup o provedenom pilot istraživanju programa za međunarodnu procjenu kompetencija odraslih PIAAC u 2021. radi testiranja modela u stvarnim uvjetima i prikupljanja povratnih informacija od ustanova za obrazovanje odraslih. Za sudjelovanje u pilot-istraživanju odabrano je 25 ustanova. Istodobno teku i pripreme za provedbu glavnog istraživanja programa za međunarodnu procjenu kompetencija odraslih PIAAC, s planiranim početkom u rujnu 2022. U međuvremenu je objavljen i *Priručnik za unutarnje osiguravanje kvalitete u obrazovanju odraslih*. Radi se i na nacrtu *Pravilnika o osiguravanju kvalitete ustanova za obrazovanje odraslih*.

Održano je i nekoliko regionalnih skupova jačanja kapaciteta ustanova za obrazovanje odraslih za provedbu samovrednovanja, u Osijeku, Splitu, Rijeci i Zagrebi, a svim ustanovama uključenima u pilot projekt za provedbu samovrednovanja i izradu izvješća o samovrednovanju nudi se i kontinuirana podrška. Pregledano je i analizirano 25 izvješća o samovrednovanju, proveden je *Javni poziv za odabir vanjskih vrednovatelja za vanjsko vrednovanje ustanova*, kao i edukacija koordinatora Agencije i vanjskih vrednovatelja ustanova za obrazovanje odraslih te devet stručnih nadzora od čega pet za osnovno obrazovanje.

Ove je godine na stručnim usavršavanjima sudjelovalo 490 sudionika u osam gradova te su održane dvije stručno-znanstvene konferencije. U suorganizaciji Zajednice ustanova pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, 24. siječnja 2022. održana je konferencija *Provedba sustava vaučera za obrazovanje odraslih*, dok je 3. ožujka 2022. u suorganizaciji Zajednice ustanova za obrazovanje odraslih održana *Andragoška škola – Implementacija novog Zakona o obrazovanju odraslih i primjena vaučera*. Treća stručno-znanstvena konferencija, u suorganizaciji Hrvatskog andragoškog društva, održat će se u prosincu 2022.

U okviru ESF projekta *Promocija cjeloživotnog učenja faza II*, kroz aktivnost *Jačanje kompetencija obrazovnog osoblja u ustanovama za obrazovanje odraslih*, Agencija je provela dva ciklusa višednevnih andragoških radionica za ukupno 50 andragoških djelatnika, a u tijeku je provedba trećeg ciklusa andragoških radionica za dodatnih 25 andragoških djelatnika. Riječ je o konceptu novog modela stručnog usavršavanja izrađenog u skladu s programom Curriculum globALE. Održano je i 14 jednodnevnih događanja s andragoškim temama.

Kroz ESF projekt *Promocija cjeloživotnog učenja – faza II*, kontinuirano se nastoji podizati svijest o važnosti učenja i obrazovanja te jačati andragoške vještine zaposlenih u sustavu obrazovanja odraslih. Za nama je već 15. *Tjedan cjeloživotnog učenja* tijekom kojega je diljem RH provedeno 426 događanja uz sudjelovanje 183 ustanove. U tijeku su pripreme za ovogodišnji *Tjedan cjeloživotnog učenja* – uz osam regionalnih koordinatora, izabrano je 12 ustanova za obrazovanje odraslih koje će provoditi radionice i događanja, no u pripremi je ponovljeni *Poziv za angažman* preostalih 28 ustanova za provedbu radionica u 2022.

Mile Živčić, ravnatelj Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Inovativno planiranje u osnovnom obrazovanju odraslih uz pomoć Erasmus projekata

Gordana Bošković

dipl. andragoginja i samostalna savjetnica za obrazovanje odraslih
iz Centra za stručno obrazovanje Crna Gora te EPALE koordinatorica za Crnu Goru

Predavačica Bošković u uvodnome dijelu svoga izlaganja istaknula je ciljeve programa *Erasmus +*, kao bitnog instrumenta za izgradnju europskog prostora u području obrazovanja i osposobljavanja, među kojima su: unaprjeđenje i podrška razvoja na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja; jačanje veza između formalnog i neformalnog obrazovanja i učenja; poboljšanje suradnje između obrazovanja i tržišta rada; stvaranje dodatne vrijednosti za europsko obrazovanje i europsko dimenzioniranje u obrazovanju te osnaživanje suradnje između država koje sudjeluju u definiranju politika obrazovanja.

Također se osvrnula na neke od glavnih europskih preporuka u obrazovanju odraslih poput *Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje* i *Preporuke Oblici usavršavanja: nove prilike za odrasle koje je donijelo Vijeće EU-a 2016.*

Kako bi se osigurao europski pravedan pristup obrazovanju osobama s niskim razinama vještina i kvalifikacija, *Novim programom vještina za Europu* ponudit će se podrška kroz uključivanje u programe politika obrazovanja i osposobljavanja država članica. Navedeno podrazumijeva da države članice niskokvalificiranim osobama moraju osigurati oblike usavršavanja vještina s mogućnošću da se njihove vještine procjene i utvrde nedostaci te omogućiti i individualizirani paket za obrazovanje/osposobljavanje, a njihove vještine vrjednovati.

Države članice usuglasile su se da do 2020. stupanj sudjelovanja cjeloživotnog učenja treba iznositi 15 posto u okviru otvorene metode koordinacije u području obrazovanja o osposobljavanja. Sedam je država iznad prosjeka: Danska, Estonija, Francuska, Luksemburg, Nizozemska, Finska i Švedska, dok je stopa sudjelovanja obrazovanja odraslih niska u Bugarskoj, Mađarskoj, Rumunjskoj i Slovačkoj.

Prema raspoloživim podacima UNESCO-a iz 2013., u svijetu je više od 750 milijuna nepismenih osoba starih 15 i više godina, a dvije trećine njih čine žene. Više od 50 milijuna djece ne pohađa školu ili je napušta bez formalne diplome. Procjenjuje se da je u svijetu funkcionalno nepismenih između 2,5 i tri milijarde osoba. Probleme s čitanjem, pisanjem, računanjem i digitalnim vještinama u svakodnevnom životu ima 70 milijuna Europljana.

U razdoblju od 2014. do 2020., za edukaciju, treninge, osposobljavanja za praktične vještine i cjeloživotno učenje za europski prostor predviđeno je oko 27 milijardi eura, uz 21,2 milijarde eura za socijalnu uključenost i 30,8 milijardi eura za održivo i kvalitetno zapošljavanje. Nakon pandemije COVID-19, UNESCO je u siromašnim zemljama za dostizanje 4. cilja Održivog razvoja Kvalitetno i inkluzivno obrazovanje odredio 200 milijardi eura.

S obzirom na to da u Europi nema dovoljno osoba s digitalnim vještinama kako bi se popunila slobodna radna mjesta u svim sektorima, do 2020. neiskorištenima bi moglo ostati do 750 000 stručnih radnih mjesta u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija. K tome, stopa nezaposlenosti mladih od 15 do 24 godine u EU je skoro 20 posto, dok približno 45 posto europskih građana posjeduje samo osnovne digitalne vještine.

Prema Popisu stanovništva u državama regije, (ne)opismenjenih je 2,83 % u Bosni i Hercegovini, 2,68 % u Srbiji, 2,2 % u Sjevernoj Makedoniji, 1,5% u Crnoj Gori te 0,8% u Hrvatskoj. Na broj osoba koje su se izjasnile kao nepismene treba dodati i podatke o broju osoba koje nisu završile osnovnoškolsko obrazovanje ili su završile samo osnovnu školu, ne posjeduju osnovna znanja rada na računalu te ne razumiju ili govore strane jezike.

Prema PIAAC istraživanju iz 2015., 20 - 25 % Europljana ne posjeduje vještine koje su preduvjet za zapošljavanje, zadržavanje posla i nastavak obrazovanja, a u populaciji radno sposobnih odraslih osoba (od 16 do 65 godina), u prosjeku je njih 43 % pokazalo srednju ili visoku razinu pismenosti. Jedna od pet odraslih osoba u državama EU pokazala je nisku razinu pismenosti, a na području matematičke pismenosti, taj razmjor iznosi čak jednu od četiri osobe.

Predavačica Blašković istaknula je činjenicu koliko, bez obzira na navedene statističke podatke, vlade država u regiji ulažu u podizanje razine pismenosti građana. U proračunu Crne Gore, primjerice, nije predviđena stavka za obrazovanje odraslih. Osim toga, nekada se pismenost određivala sposobnošću čitanja i pisanja, dok danas moderna pismenost označava, između ostalog, sposobnost analitičkog razmišljanja bez kojeg smo podložni raznim manipulacijama. Usto, predavačica je istaknula nekoliko vidova pismenosti u suvremenom svijetu, poput medijske, impulsne, pismenosti pažnje tj. algoritamske pismenosti, timske, statističke i kreativne pismenosti.

Na primjeru iskustva Crne Gore pokazala je kako *Erasmus* programi mogu pomoći u podizanju stope sudjelovanja odraslih u obrazovanju. Kroz EPALE projekt, primjerice, izrađeno je sedam zbirki andragoških priručnika za nastavnike koji realiziraju program osnovne škole za odrasle i Andragoški priručnik za nastavnike koji realiziraju Program elementarnog funkcionalnog opismenjavanja (Elementarno funkcionalno opismenjavanje; crnogorski jezik; engleski jezik i ruski jezik; povijest i poznavanje društva; glazbena kultura i likovna kultura; matematika i informatika; geografija, priroda, biologija, fizika i kemija te izborni predmeti). Objavljeno je i nekoliko publikacija za informiranje javnosti s ciljem podizanja svijesti o važnosti obrazovanja odraslih i stručnog usavršavanja. Također, organiziraju se regionalni EPALE događaji na kojima se promoviraju mjere iz Preporuke *Upskilling Pathways*, a pokrenut je i Nacionalni portal o obrazovanju odraslih.

Gordana Bošković, dipl. andragoginja i samostalna savjetnica za obrazovanje odraslih iz Centra za stručno obrazovanje Crna Gora te EPALE koordinatorica za Crnu Goru

Pozicija obrazovanja odraslih unutar aktualnih EU politika i mikrokvalifikacija u EU

Nemeth Balasz

izv. prof. cjeloživotnoga učenja s Fakulteta za obrazovanje odraslih Sveučilišta u Pečuhu, član Izvršnog odbora Europske asocijacije za obrazovanje odraslih, Mađarska

Prezentaciju „Pozicija obrazovanja odraslih unutar aktualnih EU politika i mikrokvalifikacija u EU“, održao je predavač Nemeth Balasz, izv. prof. cjeloživotnoga učenja s Fakulteta za obrazovanje odraslih Sveučilišta u Pečuhu, član Izvršnog odbora Europske asocijacije za obrazovanje odraslih, iz Mađarske. Na početku uz važne riječi o obrazovanju odraslih od strane UNESCO-a, ali i izvješća iz 1919., predavač navodi Preporuku UNESCO-a o učenju i obrazovanju odraslih (2015.). U preporuci UNESCO-a o učenju i obrazovanju odraslih naveden je utjecaj UNESCO-ve kampanje pismenosti te se objašnjava kultura cjeloživotnog obrazovanja.

Opisuje se cjelokupni proces od CONFINTEA VI do CONFINTEA VII (Međunarodna konferencija o obrazovanju odraslih). CONFINTEA VI održana je 2009. i donesen je Belémski okvir za djelovanje, gdje su se države članice UNESCO-a obvezale ojačati učenje i obrazovanje odraslih u pet ključnih „područja djelovanja“ – razvijanje politike i programe obrazovanja; poboljšano upravljanje nad učenjem i obrazovanjem odraslih; povećanje financijskih sredstva za učenje i obrazovanje odraslih; promicanje uključenosti sudjelovanja i jednakost i poboljšanje kvalitete učenja i obrazovanja odraslih; te redovito praćenje i izvještavanje o nacionalnom napretku.

U preambuli CONFINTEA VII navedeni su okviri djelovanja, kao što je konferencija u Marrakechu, Maroku, od 15. do 17. srpnja 2022. (koja je bila dostupna i online), rasprave o izazovima i napredovanju učenja i obrazovanja odraslih od zadnje CONFINTEA-e (CONFINTEA VI 2009.); o smjerovima napredovanja u budućnosti, točnije u sljedećih 12 godina. Također rezimirali su se uspjesi koje je polučila CONFINTEA VI 2009., s naglaskom na Belémske okvire za djelovanje u pet ključnih područja djelovanja te izvještajima o nacionalnim napredcima; na temelju podataka Globalnog izvješća o učenju i obrazovanju odraslih o velikom globalnom utjecaju i posljedice (pozitivne i negativne) COVID-19 pandemije na učenje i obrazovanje odraslih.

Glavni principi CONFINTEA VII su: učenje i obrazovanje odraslih unutar perspektive cjeloživotnog učenja; uloga obrazovanja u stvaranju humanističkih odgovora; prepoznavanje pismenosti; budućnost rada; digitalno okruženje za učenje, klimatsko djelovanje i kultura cjeloživotnog učenja. Marrakeški okvir za djelovanje za transformativno obrazovanje sastoji se od: uspostavljanja okvira i aranžmana upravljanja; redizajniranja sustava za učenje i obrazovanje odraslih; osiguravanje kvalitete učenja, povećanje financiranja, promicanje inkluzije te širenje područja učenja.

Dana 8. rujna 2021. donesena je Deklaracija o učenje i obrazovanje odraslih za vrijeme presjedanja Vijeća Europske unije u Sloveniji. Deklaracija se sastoji od osam glavnih točaka: 1. aktivnosti podizanja svijesti, usmjeravanja i širenja aktivnosti; 2. inkluzija i demokracija; 3. znanja i vještine za život i rad; 4. zelena i digitalna tranzicija; 5. vodstvo i partnerstvo; 6. kvalitetni i profesionalni razvoj na području učenje i obrazovanje odraslih; 7. sustavi financiranja i održavanja te 8. međunarodna suradnja i mobilnost.

U Novoj europskoj agendi za učenje odraslih 2030. prisutna su četiri prioriteta: 1. kvaliteta, jednakost, uključenost i uspjeh u obrazovanju i osposobljavanju; 2. cjeloživotno učenje i mobilnost; 3. nastavnici i treneri; i 4. zelena i digitalna tranzicija. Ciljevi i smjernice Nove europske agende za učenje odraslih 2030. su: individualni računi za učenje; mikrokvalifikacije; nadogradnja; vještine za život; opće korelacije za obrazovanje odraslih: digitalno učenje; organizacijski razvoj; profesionalni razvoj; identifikacija i inovacija alata i metoda kvalitete.

Autor navodi ključne pristupe između zapošljivosti i aktivnog građanstva gdje su navedeni ključni problemi kao što su: obrazovanje – obrazovanje odraslih i cjeloživotno obrazovanje – međugeneracijski pristupi; format grad-regija za rješavanje izazova uključivanja: akteri/dionici s angažmanima temeljenim na praksi; umrežavanje – suradnje, događanja/festivali; ciljevi i zahtjevi – između zajednice i pojedinaca; globalne inicijative/lokalna realnost; promicanje jednakosti i pravednosti u kontekstu pristupa i mogućnosti učenja; temeljni okvir – učenje u zajednici – zajednice koje uče.

Predavač svoje izlaganje završava s pitanjem što zapravo znači instrument kvalitete. Predavač objašnjava da instrument kvalitete označava: profesionalni razvoj nastavnika u obrazovanju odraslih; inovacije u vrednovanju i ocjenjivanju uspješnosti obrazovanja; identificiranje novih okruženja i oblika učenja; implikacija relevantnih pedagoških i andragoških metoda te razvoj modela za procjenu ključnih kompetencija potvrde o prijemu na studije; sistemski razvoj i primjena priznavanja, validacije i akreditacije; usluge usmjeravanja i savjetovanja za odrasle polaznike; grupa za učenje vodstva i usluge razvoja karijere za odrasle s fokusom na obrazovanje; standardi kvalitete primjenjivi u obrazovanju odraslih i kontinuirano strukovno obrazovanje i osposobljavanje; učinkovito praćenje obrazovanja; povećanje sudjelovanja sredstvima i metodama digitalnog učenja za odrasle.

Nemeth Balasz, izv. prof. cjeloživotnoga učenja s Fakulteta za obrazovanje odraslih Sveučilišta u Pečuhu, član Izvršnog odbora Europske asocijacije za obrazovanje odraslih, Mađarska

Zakon o obrazovanju odraslih i **akcijski plan** implementacije

Davorka Schmidt

voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja

Kako bi se sustav obrazovanja odraslih uskladio s europskim i nacionalnim normativno-strateškim okvirom te se odgovorilo na potrebu povećanja broja odraslih osoba koje sudjeluju u cjeloživotnom učenju, donesen je novi *Zakon o obrazovanju odraslih* (NN 144/2021. od 27. prosinca 2021.), a ključne promjene koje novi Zakon donosi predstavila je predavačica Schmidt. Naime, u skladu s *Nacionalnim programom oporavka i otpornosti* (NPOO), jedan od glavnih ciljeva Komponente 3. Obrazovanje, znanost i istraživanje koncentrirano je ulaganje u programe obrazovanja odraslih relevantne u odnosu na tržište rada.

Izmjene u Zakonu u obrazovanju odraslih ukazuju na bitne promjene, a to su jačanje svijesti o brzim promjenama na tržištu rada; potreba za novim vještinama radno sposobne populacije te potreba za stalnim usklađivanjem obrazovanja s potrebama na tržištu rada.

Ključne promjene su:

- upravljanje ustanovom
- usklađivanje programa obrazovanja i programa vrednovanja s Registrom HKO-a
- financiranje obrazovanja za stjecanje vještina potrebnih za rad putem vaučera
- uvođenje sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih
- priznavanje informalnog i neformalnog učenja
- Nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih – *NISOO*

U segmentu **upravljanja ustanovom**, za ravnatelja ustanove može biti imenovana osoba koja je završila diplomski

sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij (razina 7 HKO); ravnatelj može obavljati i poslove andragoškog voditelja u ustanovi koja provodi najviše deset programa obrazovanja, od kojih najviše dva mogu biti za stjecanje cjelovite kvalifikacije na razinama 4.1 i 4.2 HKO-a, no nije propisano na koje radno vrijeme će biti zaposlen i koju vrstu radnog odnosa će imati. Osobe koje su u trenutku stupanja na snagu Zakona zatečene na poslovima ravnatelja, a ne ispunjavaju uvjete Zakona (razina 7 HKO-a), nastavljaju s obavljanjem poslova do isteka mandata.

Andragoški voditelj ustanove također treba zadovoljiti razinu 7 HKO-a, imati najmanje četiri godine radnog iskustva na odgojno-obrazovnim poslovima u ustanovama u sustavu odgoja i obrazovanja te biti zaposlen na puno radno vrijeme (osim ako obavlja i poslove ravnatelja). Nastavu može provoditi u ustanovi koja provodi najviše deset programa obrazovanja (najviše dva za stjecanje cjelovite kvalifikacije na razinama 4.1 i 4.2 HKO-a) i ako ne obavlja poslove ravnatelja, dok na svakih pet lokacija izvođenja nastave izvan sjedišta ustanove (u trenutku provedbe) treba biti zaposlen novi AV na puno radno vrijeme. Osobe koje su u trenutku stupanja na snagu Zakona zatečene u radnom odnosu na neodređeno radno vrijeme na poslovima andragoškog voditelja, a ne ispunjavaju uvjete iz Zakona (radno iskustvo), nastavljaju s obavljanjem poslova svog radnog mjesta. No, ustanove su dužne zaposliti andragoškog voditelja u punom radnom vremenu u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona.

Nastavnici u obrazovanju odraslih zasnivaju radni odnos na ugovor o radu ili ugovor o djelu. Ustanova je obvezna zaposliti najmanje jednog nastavnika na puno radno vrijeme, i to na svaka dva obrazovna sektora, u slučaju da provodi programe obrazovanja ili programe vrednovanja za stjecanje cjelovite kvalifikacije na razinama 4.1 i 4.2 HKO-a, tj. na svaka tri obrazovna sektora ako provodi programe obrazovanja ili programe vrednovanja za stjecanje skupova ishoda učenja ili kvalifikacije. Iznimno, ako je broj polaznika na godišnjoj razini veći od 500, ustanova je obvezna zaposliti na puno radno vrijeme najmanje jednog nastavnika na svaka dva obrazovna sektora.

Programi u obrazovanju odraslih obuhvaćaju programe na razinama 1 - 5 HKO-a, tj. programe obrazovanja i programe vrednovanja (priznavanje neformalno i informalno stečenih znanja i vještina). Programi obrazovanja mogu biti za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja (mikrokvalifikacije); za stjecanje djelomične kvalifikacije (osposobljavanje, usavršavanje i strukovno specijalističko usavršavanje) te za stjecanje cjelovite kvalifikacije.

Programi obrazovanja i programa vrednovanja kojim se stječe kvalifikacija moraju biti usklađeni sa standardom kvalifikacija ili skupova ishoda učenja iz Registra HKO-a, s obzirom na relevantnost programa u odnosu na tržište rada. Dakle, kada u Registru HKO-a dođe do izmjene standarda kvalifikacije ili skupova ishoda učenja ustanova je dužna uskladiti program u roku od šest mjeseci, od dana upisa ili izmjena. Ovi postupci postaju obvezni nakon donošenja novog *Pravilnika o standardima i normativima* (prosinac 2022.). U slučaju da u Registru HKO-a već sada postoje standardi kvalifikacije i skupovi ishoda učenja za izradu ili usklađivanje programa, programe treba izraditi na taj način. Primjer za to su programi za stjecanje mikrokvalifikacija.

Također, ustanova je dužna pribaviti stručno mišljenje Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO), na temelju stručne i andragoške procjene, o usklađenosti programa obrazovanja/programa vrednovanja s odgovarajućim standardima kvalifikacije ili skupova ishoda učenja u roku od 45 dana te je ustanova dužna ishoditi rješenje MZO-a za provedbu programa.

Novim se Zakonom unose i velike novine u **financiranju formalnih i neformalnih programa obrazovanja** odraslih za stjecanje vještina potrebnih za rad putem vaučera. Programi se, dakako, moraju temeljiti na poveznici sa standardima zanimanja ili povezanosti standarda zanimanja i standarda kvalifikacije ili skupova ishoda učenja iz Registra HKO-a. Kriterije za dodjelu vaučera propisuju pravilnicima ministri nadležnih tijela državne uprave koja dodjeljuju vaučere. Metodologiju izrade programa obrazovanja i programa vrednovanja odraslih za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija financiranih putem vaučera i drugih izvora financiranja donijela je Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Sustav osiguravanja kvalitete ustanova za obrazovanje odraslih, prema novom Zakonu, uspostavlja se sljedećim postupcima: samovrednovanjem ustanova (smjernice i alate donosi ASOO); vanjskim vrednovanjem ustanova (ASOO); vrednovanjem provedbe programa obrazovanja i vrednovanja (MZO); vanjskim vrednovanjem ishoda učenja polaznika (ASOO); stručnim, inspekcijskim i upravnim nadzorom nad radom ustanove (ASOO/MZO) te praćenjem rada ustanova putem Nacionalnog informacijskog sustava obrazovanja odraslih (ASOO/MZO).

Ocjene razine kvalitete ustanove nakon provedenog postupka vanjskog vrednovana mogu biti vrlo visoka i visoka razina kvalitete, što omogućuje provedbu programa vrednovanja; te zadovoljavajuća ili nezadovoljavajuća razina kvalitete. U slučaju da je ustanova dva puta uzastopno ocijenjena ocjenom nezadovoljavajuće razine kvalitete, MZO donosi rješenje kojim se ustanovi trajno zabranjuje izvođenje svih odobrenih programa obrazovanja ili programa vrednovanja.

U izlaganju je predstavljen i **akcijski plan implementacije podzakonskih i drugih akata**, u nadležnosti MZO-a i ASOO-a, a koji se tiče metodologija za izradu programa obrazovanja i programa vrednovanja, zatim onih koji se tiču područja, postupaka i alata za samovrednovanje ustanova te čitavoga niza pravilnika za obrazovanje odraslih koji

se tiču standarda i normativa za provedbu programa u ustanovama; osiguravanja kvalitete; evidencija, andragoške dokumentacije i javnih isprava; dodjele vaučera; te priznavanja i vrednovanja neformalno i informalno stečenih ishoda učenja.

Što se tiče **prijelaznih i završnih odredaba**, postojeći pravilnici ostaju na snazi do stupanja na snagu novih. U razdoblju od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o obrazovanju odraslih, ustanove mogu izvoditi programe obrazovanja na temelju rješenja donesenih prije njegova stupanja na snagu. U slučaju da se odgovarajući standardima kvalifikacija ili skupova ishoda učenja upiše u Registar HKO-a prije isteka roka od tri godine, ustanova je obvezna u roku od šest mjeseci od dana upisa uskladiti programe obrazovanja. Ustanove su također dužne uskladiti odredbe statuta i drugih općih akata s odredbama Zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu.

Na kraju izlaganja predavačica Schmidt se osvrnula i na sve aktualnije zanimanje andragoga. Dakle, cjelovita kvalifikacija magistra/magistre andragoga stječe se nakon završenog studijskog programa iz područja andragogije, tj. završetkom diplomskog sveučilišnog studija iz područja andragogije (120 ECTS) uz prethodno stečenih 180 ECTS-a, a na temelju završenog preddiplomskoga sveučilišnog studija. Trenutačno u RH ne postoji mogućnost upisa na studij iz područja andragogije, ali nekoliko hrvatskih sveučilišta planira uskoro organizirati i izvoditi navedeni studijski program na sveučilišnoj razini. Osobe koje su studirale na sveučilištima u inozemstvu te su provele postupak nostrifikacije diplome o završenom studiju iz andragogije imaju cjelovitu kvalifikaciju iz andragogije.

Davorka Schmidt, voditeljica Odjela za obrazovanje odraslih u Ministarstvu znanosti i obrazovanja

Praktična **provedba** **vaučera** u obrazovanju odraslih

Marija Peterfaj i Majda Jelenčić

*više stručne savjetnice iz Odjela za profesionalno usmjeravanje
i obrazovanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje*

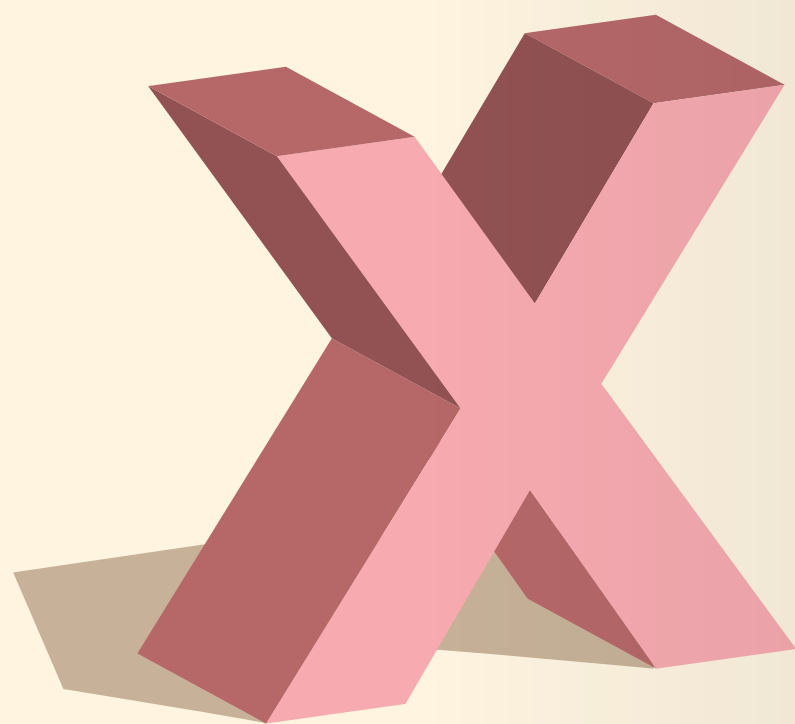
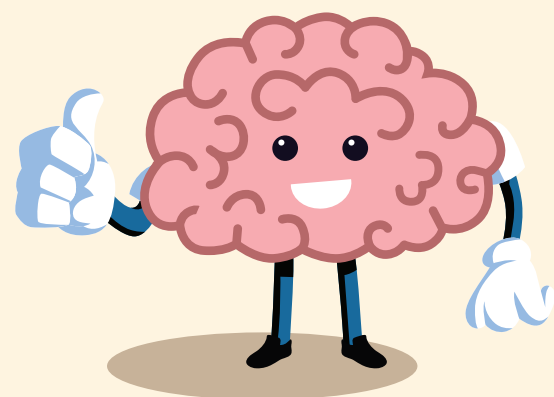
Marija Peterfaj i Majda Jelenčić, više savjetnice iz Odjela za profesionalno usmjeravanje i obrazovanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, predstavile su provedbu pohađanja obrazovnih programa za odrasle putem vaučera. Sustav vaučera provodi se u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, i to u razdoblju od 2021. do 2026., a u okviru kojega su osigurana značajna financijska sredstva, tj. 300 000 000 kuna.

Nadalje, sustav vaučera omogućuje stjecanje mikrokvalifikacija i djelomičnih kvalifikacija, s naglaskom na fleksibilnosti programa obrazovanja i individualiziranom pristupu korisniku. Dakle, naglasak je na stjecanju vještina prema individualnim potrebama korisnika, dok je izbor programa i obrazovnih institucija također na samom korisniku. Provedba sustava vaučera regulirana je *Zakonom o obrazovanju odraslih* (NN 144/21) i *Pravilnikom o kriterijima za odabir kompetencija potrebnih za rad, za odabir pružatelja usluga i za dodjelu vaučera polaznicima formalnog ili neformalnog obrazovanja odraslih* (NN 38/22).

S obzirom na stopu dosadašnjeg sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju koji iznosi 3,8 posto na nacionalnoj, te 10 posto na europskoj razini, planirano je da će kroz četiri godine provedbe vaučeri biti podijeljeni na 30 000 korisnika. Provedba uključuje i zaposlene i nezaposlene osobe, i to 12 000 osoba iz osjetljivih skupina, 9 000 osoba uključenih u obrazovanje za digitalne vještine te 21 000 osoba uključenih u obrazovanje za zelene vještine. Svaki korisnik ima pravo upotrijebiti jedan vaučer.

Vaučer se može dodijeliti za programe osposobljavanja i usavršavanja u deficitarnim područjima traženim na tržištu rada s naglaskom na digitalne i zelene vještine. Pregled kataloga vještina, odnosno obrazovnih programa odobrenih za financiranje putem vaučera dostupan je na mrežnoj stranici vjestine.hzz.hr.

Vaučer se može dodijeliti za formalne programe obrazovanja razvijene kroz Hrvatski kvalifikacijski okvir, do razine složenosti 7, u trajanju do šest mjeseci za nezaposlene, odnosno 10 mjeseci za zaposlene. Odobreni vaučer može se aktivirati u roku od 6 mjeseci od datuma odobrenja zahtjeva.

Radionice: Izrada standarda kvalifikacija za potrebe obrazovanja odraslih i planiranje i programiranje u obrazovanju odraslih

U okviru Međunarodnog andragoškog simpozija, više stručne savjetnice Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih zadnji dan su pripremile trosatnu radionicu za ravnatelje, andragoške voditelje i nastavnike ustanova za obrazovanje odraslih.

Tema radionice bila je Izrada standarda kvalifikacija za potrebe obrazovanja odraslih i planiranje i programiranje u obrazovanju odraslih s ciljem jačanja kapaciteta gore navedene ciljane skupine u izradi standarda kvalifikacija/skupova ishoda učenja za potrebe obrazovanja odraslih te planiranje i programiranje u obrazovanju odraslih.

Glavni fokus radionice bio je u predstavljanju i primjeni Smjernica za razvoj standarda kvalifikacija u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Savjetnice su u prezentaciji koristile primjere (ovisno o sektoru) standarda zanimanja, standarda kvalifikacije i programa za stjecanje skupa/skupova ishoda učenja, djelomičnih i cjelovitih kvalifikacija, kojima su prikazali put od skupa kompetencija do programa za stjecanje skupa/skupova ishoda učenja, djelomičnih i cjelovitih kvalifikacija. Pri tome je naglasak stavljen na prikaz cjelokupnog procesa izrade standarda zanimanja, standarda kvalifikacije i kurikuluma te povezanost s tržištem rada.

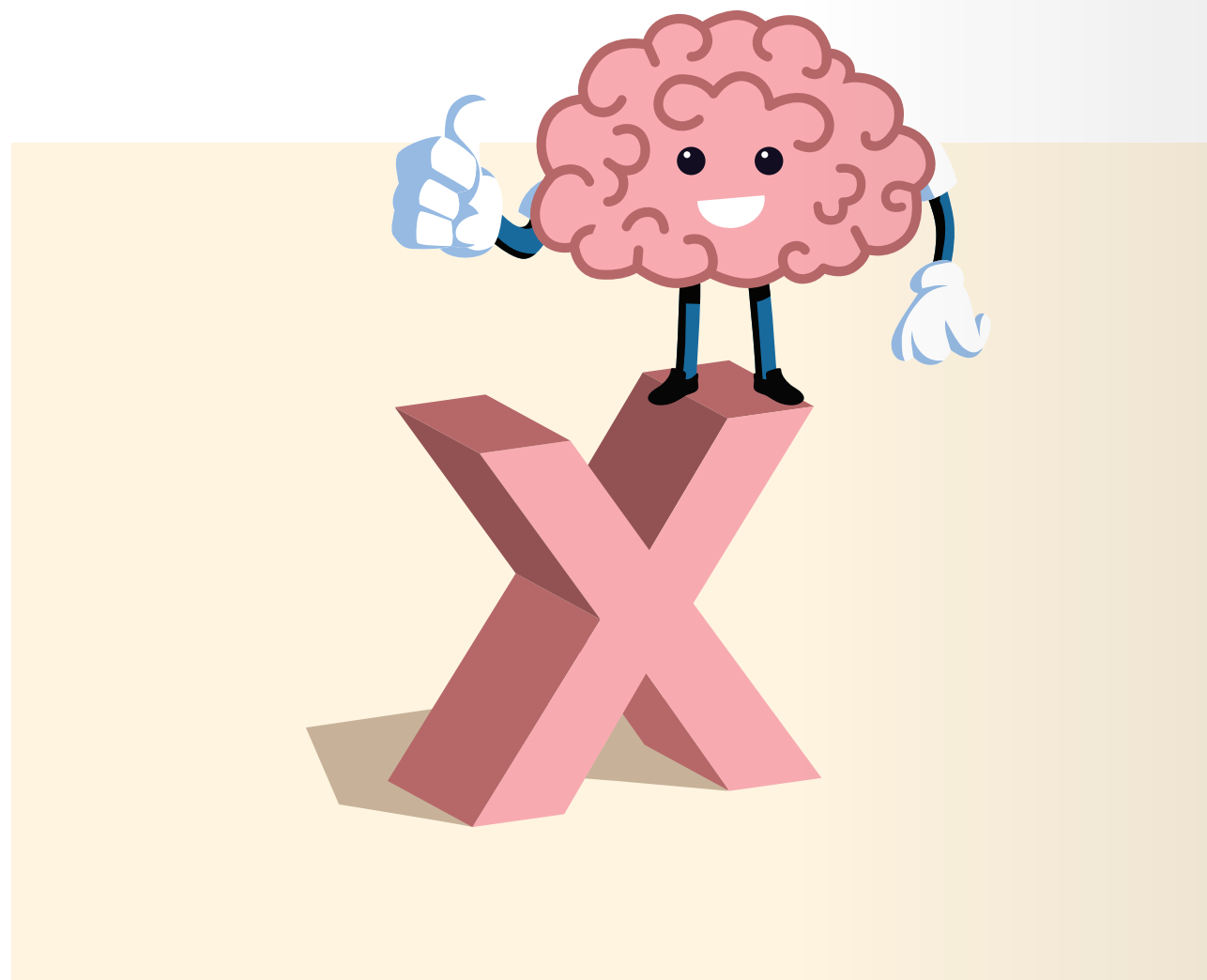
U drugom dijelu radionice proveden je grupni rad kroz vježbu za izradu skupova ishoda učenja. Cilj je bio, po grupama od po deset sudionika, izraditi skupova ishoda učenja na primjeru odabranih skupova kompetencija po izboru voditeljica radionice. Svaka grupa prezentirala je svoj uradak. Na temelju grupnih uradaka savjetnice su dale povratne informacije te usporedile uratke s već upisanim skupovima ishoda učenja u standardima kvalifikacija koji su prošli vrednovanje.

U daljnjem dijelu radionice savjetnice su metodom prezentacije predstavile mogućnosti izrade i upisa skupova ishoda učenja koji nisu dio postojećih standarda kvalifikacija i objasnili proceduru (npr. za potrebe izrade programa za stjecanje mikrokvalifikacija), skupova kompetencija u postojeći standard zanimanja (ili samostalno).

U zadnjem dijelu radionice pristupilo se modularnom povezivanju skupova ishoda učenja u programu obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije. U grupama se povezivalo izrađene skupove ishoda učenja u module koristeći obrazac za izradu programa obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija prema *Metodologiji za izradu programa obrazovanja odraslih za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija financiranih putem vaučera i drugih izvora financiranja*.

Na kraju radionice učinjena je refleksija na radionicu i evaluacija. Sudionici radionice na kraju nisu postavljali dodatna pitanja te zaključujemo da je radionica bila jasno postavljena, odrađena i vrlo korisna za sve sudionike.

Na radionici su usvojeni zadani ishodi učenja: identificirani su koraci za izradu standarda kvalifikacija/skupova ishoda učenja, primijenjene su Smjernice za izradu standarda kvalifikacija, izdvojeni su skupovi kompetencija iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, izrađeni su skupovi ishoda učenja na temelju skupova kompetencija iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira te su povezani izrađeni skupovi ishoda učenja u module, koristeći obrazac za izradu programa obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija prema *Metodologiji za izradu programa obrazovanja odraslih za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija financiranih putem vaučera i drugih izvora financiranja*.

Kristina Miklaužić Černicki i Irena Kos Kukec, više stručne savjetnice u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Heidi Cipriš Madunić i Dragana Štrkalj, više stručne savjetnice u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

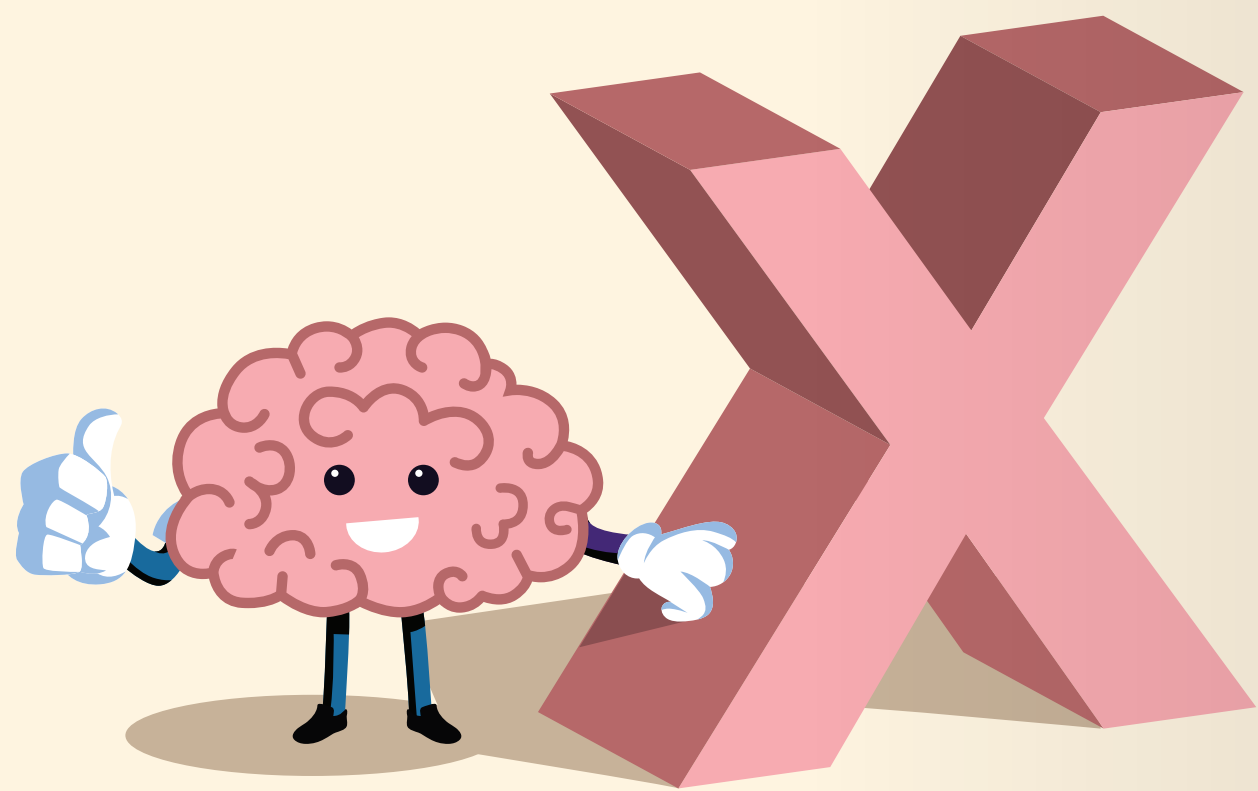
Danijela Pustahija Musulin, viša stručna savjetnica u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Vedrana Šimunić Rod i Silvana Kotlar Dadić, više stručne savjetnice u Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Sudionici na radionici „Izrada standarda kvalifikacija za potrebe obrazovanja odraslih i planiranje i programiranje u obrazovanju odraslih“

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

